

# Cornus - de top 10 van boomkweker Jelle Eppinga

Een tuin is niet compleet zonder een *Cornus*

**Friesland, bekend van Beerenburg, kruidkoek en stamboekvee, wordt niet direct geassocieerd met boomkwekerijen. Toch bevinden zich in Friesland prachtige en gespecialiseerde boomkwekerijen die hoogwaardige producten kweken. Zowel in kwaliteit als in breedte van sortiment. Eén van deze bedrijven is Boom-kwekerij Eppinga v.o.f., gespecialiseerd in het niet-alledaagse, luxere sortiment bladverliezende heesters. In het bijzonder *Cornus*.**

Foto's: Plants and Pictures    Auteur: Ronald Houtman

Jelle Eppinga groeide op op de veehouderij van zijn ouders. Dat hij boomkweker zou worden lag dus niet voor de hand. Op z'n 13e ging hij als stage werken op Boomkwekerij Gaasterland. Dit beviel zo goed, dat Jelle koos voor een opleiding tot boomkweker. Na bij verschillende bedrijven stage te hebben gelopen, kwam Jelle terecht bij W.J. van Ooi in Reeuwijk. Deze was destijds bezig zijn sortiment om te gooien en ging zich specialiseren in *Cornus*. De liefde voor *Cornus* werd bij Jelle dus in Reeuwijk geboren. Vanuit Reeuwijk nam hij planten mee naar Friesland om te testen hoe deze op de Friese bodem groeien. Dat kreeg Jelle onder de knie en inmiddels is hij zo'n 20 jaar boomkweker in Nijemirdum.

## Kwekerij

Begonnen op kleine stukjes bij de boerderij van zijn ouders groeide Jelle in zijn vak als boomkweker en in 2007 konden hij en zijn vrouw Hetty een geheel nieuwe kwekerij starten. Deze bestaat voor circa 1,5 ha uit containerteelt en circa 2,5 ha uit vollegrondsteelt. Naast Jelle en

Hetty zijn er twee vaste personeelsleden. In het seizoen huren ze seizoenskrachten, scholieren of uitzendkrachten in.

Om de teelt zoveel mogelijk in eigen hand te houden, wordt circa 75% van de planten op eigen kwekerij vermeerderd. Dit is vooral stekken en enten. Gezaaide onderstammen worden wel ingekocht. Naast het feit dat ze de vermeerdering leuk vinden geeft het ook de zekerheid dat ze altijd weten dat de planten soortecht zijn en aan hun eisen en verwachtingen voldoen. De planten worden zowel in de vollegrond als in container afgekweekt. Afzet vindt voornamelijk plaats naar de groothandel en exporteurs en naar bedrijven die via veilingen afzetten. Ook worden planten verkocht aan collega kwekers die deze verder doorkweken tot solitaires.

## Sortiment

Boomkwekerij Eppinga is gespecialiseerd in het minder gangbare sortiment bladverliezende heesters. *Cornus* vervult hierin de hoofdrol, maar daarnaast worden ook verschillende

soorten en cultivars van o.a. *Cercis*, *Elsholtzia*, *Hamamelis*, *Magnolia*, *Stachyurus* en *Styrax* gekweekt. Maar *Cornus* is toch wel de grote liefde van Jelle en specialisatie van de boomkwekerij. Jelle is voornamelijk gecharmeerd van *C. kousa* cultivars. Deze zijn beduidend sterker, gezonder en rijker bloeiend dan *C. florida* en cultivars. Ook zijn de vruchten van *C. kousa* mooier, het zijn net kleine dofrode aardbeien die in de struiken verschijnen.

## Jelle's Top 10

Gevraagd naar een top 10 van *Cornus* moet Jelle wel even nadenken. Niet omdat hij geen favorieten heeft, maar meer omdat er eigenlijk teveel favorieten zijn. Als hem volgend jaar naar een top 10 wordt gevraagd, kan deze er wellicht anders uitzien. Maar na enig nadenken komt hij toch tot een gedegen lijst. Van nummer 10 tot de topper op de eerste plaats worden ze hier voorgesteld.



10

#### ***Cornus kousa* 'Summer Fun'**

Op de 10e plaats vinden we meteen de enige bontbladige cultivar in het rijtje: *Cornus kousa* 'Summer Fun'. De bladeren zijn donker grijsgroen met brede witte randen. In de herfst kleurt het blad donkerroze. 'Summer Fun' is geen rijke bloeier, maar het bonte blad zorgt voor meer dan voldoende sierwaarde. In vergelijking met andere bontbladige cultivars zoals Samaritan ('Samzam'), 'Snowboy' en 'Wolf Eyes' vindt Jelle dat 'Summer Fun' beter en gezonder groeit. Ook krult het blad veel minder sterk wat ook een mooiere en gezondere uitstraling geeft. Als je wat bonts in *C. kousa* zoekt: 'Summer Fun' is de naam!



9

#### ***Cornus kousa* 'Bultinck's Giant Flower'**

Op plaats 9 zet Jelle *Cornus kousa* 'Bultinck's Giant Flower'. Zoals de naam al aangeeft heeft deze cultivar grote bloemen. Daarnaast is het vooral een rijkbloeiende cultivar die al op jonge leeftijd relatief rijk bloeit. Hierdoor is het een aantrekkelijke tuinplant voor particulieren die snel veel bloemen willen zien in hun *Cornus*. De groei is iets bescheidener als bij bijvoorbeeld 'China Girl' of 'Milky Way'.



8

#### ***Cornus kousa* 'China Girl'**

Over *Cornus kousa* 'China Girl' gesproken, deze oude bekende staat op plaats 8. Deze Nederlandse cultivar werd rond 1910 geselecteerd uit *C. kousa* var. *chinensis*, de Chinese variëteit van de van origine Japanse soort *C. kousa*. 'China Girl' is een goed groeiende, sterke cultivar. Op jonge leeftijd bloeit de plant niet altijd even rijk, maar eenmaal vaststaand is rijke bloei een garantie. Na de bloei worden gewoonlijk veel vruchten gevormd, wat natuurlijk een mooie toegevoegde sierwaarde is. Volgens Jelle is 'China Girl' een gouwe ouwe. De cultivar is veel gevraagd en doet het in de handel altijd goed.



7

#### ***Cornus kousa* 'Wieting's Select'**

De goed groeiende *Cornus kousa* 'Wieting's Select' wordt door Jelle op plaats 7 gezet. Deze Duitse cultivar lijkt wat op 'Moonbeam', die we overigens op de 5e plaats vinden, maar groeit wat breder uit en heeft iets dunnere twijgen. Jelle prijst de prachtige oranje tot purperrode herfstkleur. Ook op de goede vermeerderbaarheid pakt 'Wieting's Select' punten.



6

#### ***Cornus kousa* 'Satomi'**

Ook op plaats 6 wordt een bewezen uitstekende cultivar gezet door Jelle: *Cornus kousa* 'Satomi'. Al sinds de introductie in Nederland in 1986 is dit een topper in het sortiment. Het was destijds de eerste goed "roodbloeiende" cultivar van *C. kousa*. De bracteeën (de kleurige "bloembladeren") zijn weliswaar rozerood, maar meestal donker genoeg om de bloemen een rode indruk te geven. Als de temperaturen in het voorjaar te hoog zijn, zullen de bloemen lichter van kleur zijn. Maar de combinatie van goede groei, rijke bloei en fraaie kleur maken 'Satomi' nog steeds tot één van de beste algemeen verkrijgbare rozerood bloeiende cultivars.



5

#### ***Cornus kousa* 'Moonbeam'**

Halverwege, op plaats 5, staat *Cornus kousa* 'Moonbeam'. De kenmerken van blad en bloem komen behoorlijk overeen met 'Wieting's Select' (plaats 7), maar 'Moonbeam' heeft iets dikkere en stevigere takken. Verder heeft 'Moonbeam' een vrij gesloten groeiwijze die duidelijk opgaand is. Het valt Jelle wel op dat door stek vermeerderde planten meer opgaand groeien dan geënte planten. Wellicht nog belangrijker: met een doorsnede tot 20 cm heeft 'Moonbeam' de grootste bloemen van alle *C. kousa* cultivars. Tenslotte geeft 'Moonbeam' in de herfst ook nog aardige herfstkleuren, zij het minder dan bijvoorbeeld 'Teutonia' of 'Wieting's Select'.



Cultivar/variëteit	Blad	Bloem	Bijzonderheden
1. Cornus kousa 'Aurora' (Rutban)	Donkergroen	Roomwit	Sterke plant, die geen nadelen kent
2. Cornus kousa 'Venus' ('KN30 8')	Donkergroen	Wit	Gemakkelijk goed groeiende struik, bloeit niet regelmatig
3. Cornus kousa 'Teutonia'	Donkergroen	Wit, verkleuren eind vd bloei	Herfst spectaculair blad wat oranje tot dieprood verkleurd
4. Cornus kousa 'Nicole'	Donkergroen	Wit	Geschikt voor de kleine tuin
5. Cornus kousa 'Moonbeam'	Donkergroen	Wit	Grootste bloemen van alle C. kousa cultivars
6. Cornus kousa 'Satomi'	Donkergroen	Lichtroze tot diep rozerood	Veelgekweekte "roodbloeiende" C. kousa
7. Cornus kousa 'Wieting's Select'	Donkergroen	Wit	Prachtige oranje tot purperrode herfstkleur
8. Cornus kousa 'China Girl'	Donkergroen	Roomwit	Goed groeiende sterke cultivar, geeft sierlijke vruchten
9. Cornus kousa 'Bultinck's Giant Flower'	Donkergroen	Roomwit tot wit	Mooie bloemige cornus
10. Cornus kousa 'Summer Fun'	Donker grijsgroen met brede witte randen, in de herfst donkerroze	Roomwit met wit randje	Bloeit minder rijk, maar beter en gezonder met minder krullend blad



4

#### **Cornus kousa 'Nicole'**

Bijna bij de top 3, staat op plaats 4 een relatief onbekende cultivar: *Cornus kousa* 'Nicole'. Jelle vindt deze compact groeiende cultivar bij uitstek geschikt voor toepassing in klein(re) tuinen. De plant bloeit zeer rijk met relatief grote bloemen, waarvan het formaat wordt versterkt door de compactheid van de struik. De bloemen worden gevolgd door grote vruchten, eveneens een aanvullende sierwaarde.



3

#### **Cornus kousa 'Teutonia'**

Op de 3e plaats staat *Cornus kousa* 'Teutonia', een van oorsprong Duitse cultivar die in 1999 werd geïntroduceerd. Het is een stevige plant die gezond en vrij opgaand groeit. De jonge scheuten zijn iets brons-bruin aangelopen. 'Teutonia' is één van de laatst bloeiende cultivars in het sortiment. De fraai regelmatig gevormde bloemen hebben zuiverwitte bracteën. In de herfst kleurt het blad spectaculair oranje tot diep purperrood. Het is een van de mooist en best verkleurende cultivars in het sortiment.

#### **Cornus kousa versus Cornus florida**

De Amerikaanse soort *Cornus florida* wordt vaak verward met *C. kousa*, die in Japan, Korea en Centraal-China voorkomt. *C. florida* wijkt echter op diverse punten af. Een belangrijk verschil is dat de bloemen van *Cornus florida* openen voor de ontwikkeling van de bladeren terwijl ze bij *C. kousa* pas openen nadat het blad uitgelopen is. De vruchten van *C. florida* zijn besvormig en glimmend rood terwijl de aardbeiachtige *C. kousa* vruchten veel groter en dofrood zijn. Veel belangrijker is dat *C. kousa* veel beter presteert in ons West-Europese kustklimaat.

In de Verenigde Staten komt een schimmel (aldaar Dogwood Decline genoemd) voor die grote schade aan *C. florida* en cultivars toebrengt. In Nederland komt deze schimmel niet voor, maar het bestaan ervan heeft een indirect positief gevolg. Om planten resistent te maken tegen Dogwood decline is men in de Verenigde Staten gaan kruisen tussen *C. kousa* en *C. florida*. Resultaat is een nieuwe groep hybriden, als eerste ontwikkeld door de Rutgers University in New Brunswick. Ook voor ons klimaat zijn deze hybriden geschikt.



#### **Cornus Venus ('KN30 8'),**

Dat cultivars in korte tijd erg populair kunnen worden, bewijst *Cornus Venus* ('KN30 8'), die we op plaats 2 vinden.

Deze spectaculaire cultivar ontstond uit een gecompliceerde kruising waarbij selecties en cultivars van *C. kousa*, *C. kousa* var. *chinensis* en *C. nuttallii* werden gebruikt. Het resultaat is een gemakkelijk groeiende, grote struik die gezond is en rijk bloeit. Het is echter niet de meest regelmatig groeiende plant. De bloemen kunnen meer dan 20 cm groot worden en behoren tot de grootste in het sortiment *Cornus*. De bracteeën zijn zuiverwit. Doordat de randen van de vier bracteeën elkaar bijna raken, geven ze de bloemen een "vol" uiterlijk.



#### **Cornus Aurora ('Rutban')**

Tenslotte is de 1e plaats eveneens voor een hybride, in dit geval tussen *Cornus kousa* en *C. florida*. Het resultaat, *Cornus Aurora* ('Rutban') is een sterke plant die goed groeit, rijk bloeit en eigenlijk geen nadelen kent. Zelfs als de plant meeldauw krijgt, is dit slecht in lichte mate en overgroeit hij dit snel. De habitus is vrij compact en het blad is vrij dik en fraai donkergroen, wat weer een mooie achtergrond vormt voor de witte bloemen. De bracteeën zijn breed en raken elkaar, zodat de bloemen erg "vol" lijken. De top 10 van Jelle is natuurlijk een persoonlijke greep uit het omvangrijke sortiment *C. kousa* en het nog omvangrijkere sortiment *Cornus*. Maar het is wel de keuze van een enthousiaste kenner die zich terdege heeft verdiept in dit mooie en veelzijdige geslacht van bloemheesters.

#### **Cornus kousa versus Cornus florida**

*Cornus* behoort tot de Cornaceae, een familie die na recent DNA-onderzoek is opgesplitst in verschillende kleinere. Werden *Aucuba*, *Davidia* (Vaantjesboom) en *Nyssa* (Tupelo) voorheen beschouwd als directe verwanten, nieuwe inzichten tonen aan dat deze toch iets verder van *Cornus* staan dan gedacht. De vrij onbekende *Alangium* blijkt nauw aan *Cornus* verwant, ook al lijken deze heesters uiterlijk niet erg op *Cornus*.

*Cornus* is een relatief klein geslacht dat uit circa 45 soorten bestaat met een natuurlijk verspreidingsgebied in de gematigde zones van het Noordelijk Halfrond, zich uitstrekkend tot enkele soorten in Zuid Amerika en Afrika. Slechts drie soorten komen van nature voor in Europa: *C. mas*, *C. sanguinea* en *C. suecica*. Daarnaast zijn er zeer veel cultivars bekend. In Nederland worden meer dan 200 cultivars

en hybriden van verschillende *Cornus*-soorten gekweekt.

Er zijn een aantal kenmerken die iedere *Cornus* heeft. De bladeren zijn enkelvoudig en staan steeds tegenover elkaar (behalve bij *C. alternifolia* en *C. controversa*). Een ander kenmerk dat *Cornus*-soorten bezitten is dat de nerven niet eindigen aan de bladrand, maar evenwijdig aan de bladrand naar de bladtop doorlopen. De nerven bevatten een rubberachtige substantie waardoor twee bladhalften van een *Cornus*-blad, wanneer ze voorzichtig van elkaar worden losgetrokken, aan elkaar blijven zitten. Een handig ezelsbruggetje om *Cornus* te herkennen.

Globaal valt het geslacht *Cornus*, op basis van de bloemen, in twee delen uiteen. Eén deel van het geslacht heeft kleine bloemetjes die in schermpjes bij elkaar staan. Dit is o.a. het

geval bij *C. alba*, *C. sanguinea* en *C. stolonifera*. Je zou kunnen zeggen dat dit "kleinbloemige" kornoeljes zijn. In het andere deel van het geslacht staan de eigenlijke, kleine bloemen in "hoofdjes" bij elkaar, omgeven door (meestal vier) grote schutbladen (bracteeën). Dit is o.a. het geval bij *C. florida*, *C. kousa* en *C. nuttallii*. Gemakshalve kunnen we deze de "grootbloemige" kornoeljes noemen.



**BE SOCIAL**  
Scan, lees & deel!